УДК 311.21:614.2

ЗНАЧЕННЯ СТАТИСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В УПРАВЛІННІ ЯКІСТЮ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ

Буката А.О.*, Грищук С.М.**
**Житомирський медичний інститут Житомирської обласної ради*
***Житомирський державний університет імені Івана Франка*

STATISTICAL RESEARCH AS A TOOL FOR CONTROL OF THE QUALITY OF MEDICAL AID

Bukata A.O.*, Hryshchuk S.M.**
Zhytomyr Medical Institute of the Zhytomyr Regional Council
Zhytomyr Ivan Franko State University

Abstract. *The importance of conducting statistical research in healthcare facilities to improve the quality of medical care is shown. The main capabilities of medical information systems, which are a peripheral component of the electronic healthcare system, in terms of collecting primary statistical information, monitoring and analysing it through clinical audit for making management decisions to optimise the treatment process are presented.*

Key words: *healthcare facilities, statistical research, quality of medical care, management decisions.*

Актуальність проблеми. Адаптація закладів охорони здоров’я до сучасних умов полягає у їх готовності та здатності швидко пристосовуватися й успішно функціонувати у сучасному конкурентному середовищі, яке формується під комплексним впливом політичних, економічних, соціальних, правових, культурних та інших чинників [1]. Важливим є те, що реформа охорони здоров’я надала можливість пацієнту самостійно оцінювати та порівнювати вартість і якість отриманих послуг та обирати заклад, де їх надають [2]. Найпоширенішими критеріями якості надання медичної допомоги є доступність, безперервність, ефективність, орієнтованість на пацієнта, своєчасність та мінімізація медичних помилок [3]. Саме тому значно зростає роль статистичних досліджень у сфері громадського здоров’я. Вони виконують функцію зворотного зв’язку, без чого розробка ефективних заходів щодо покращення якості життя населення стає неможливою. За допомогою кількісних методів дослідження з урахуванням впливу соціально-економічних і екологічних чинників статистичні дослідження виявляють основні тенденції та закономірності формування громадського здоров’я і розвитку медицини, і цим сприяють прийняттю науково обґрунтованих рішень та ефективному управлінню в медичній галузі [4]. Головною метою закладів, що працюють у сфері охорони здоров’я і надають медичні послуги, є забезпечення якісного лікувально-діагностичного процесу. Вирішення цих завдань вимагає якісної статистичної інформації й своєчасної оптимізації системи статистичного спостереження за процесом надання медичної допомоги, станом здоров’я населення і діяльністю закладів охорони здоров’я [4, 5].

Мета дослідження. Визначити роль статистичних досліджень в покращенні якості медичної допомоги населенню.

Матеріали та методи. Проведено аналіз літературних джерел щодо підходів до використання статистики з метою прийняття управлінських рішень стосовно покращення якості надання медичної допомоги населення, використано бібліосемантичний та описовий методи дослідження.

Результати та їх обговорення. Протягом останніх років в Україні активно розвивається електронна система охорони здоров’я (ЕСОЗ), яка складається з центрального та периферичного компонентів. До периферичної частини належать медичні інформаційні системи (МІС), які призначені для збору, зберігання, обробки й передачі статистичної інформації щодо процесу надання медичної допомоги на різні рівні управління, в тому числі

у вигляді статистичних звітів до центрального рівня ЕСОЗ, яким управляє Національна служба охорони здоров'я (НСЗУ). Враховуючи, що МІСи встановлені у всіх закладах охорони здоров'я, які співпрацюють з НСЗУ, відбувається активне впровадження цифрових технологій та значно зростають можливості використання статистичних досліджень для покращення якості медичної допомоги. У сучасних умовах наявне оснащення медичних закладів комп'ютерною технікою і найбільш поширеним програмним забезпеченням дозволяє прискорити процеси статистичних досліджень: реєстрацію даних, їх статистичну обробку, графічне представлення, динаміку змін. Впроваджуються електронні документи – електронна історія хвороби, електронна амбулаторна карта, які містять відомості про звернення за медичною допомогою, випадки госпіталізації, про клінічні діагнози, лікарські призначення, результати діагностичних досліджень. Це дозволяє в режимі реального часу відслідковувати клінічний результат, аналізувати дотримання протоколів у кожному клінічного випадку, оцінювати рівень і обсяг небезпечних втручань. Вищенаведені та багато інших можливостей МІСів представляють їх як надзвичайно важливий інструмент для прийняття обґрунтованих рішень щодо покращення якості медичної допомоги.

Варто зазначити, що метою діяльності закладів охорони здоров'я є збереження здоров'я людей, зниження смертності, захворюваності та інвалідизації населення за умови оптимального використання фінансових, матеріальних і кадрових ресурсів. Сьогодні у закладах охорони здоров'я функціонують різноманітні інформаційні системи, які можуть використовуватися для вирішення таких завдань:

– створення єдиного інформаційного простору для прискорення доступу до інформації, підвищення якості медичної документації;

– аудиту та оперативного управління процесом надання медичної допомоги для зниження ймовірності лікарських помилок;

– підвищення прозорості діяльності закладу охорони здоров'я і ефективності прийнятих управлінських рішень;

– аналізу економічних аспектів надання медичної допомоги;

– забезпечення медичної установи програмними засобами формування статистичної звітності на підставі обробки первинних документів;

– забезпечення накопичення первинних і статистичних даних на рівні медичного закладу для аналізу стану здоров'я населення і діяльності установи.

Для вибору пріоритетів і практичного вирішення завдань підвищення ефективності діяльності закладу охорони здоров'я можна використовувати різні види медико-економічного аналізу, методи клінічної епідеміології та математичного моделювання, проте для їх практичного використання необхідні бази первинних даних на основі надійних показників.

Доцільно відмітити, що роль статистичних досліджень в контексті покращення якості медичної допомоги є надзвичайно важливою, так як вони виступають необхідним і ефективним інструментом прийняття управлінських рішень. Однак цьому заважає ряд факторів. До них належить недосконалість чинної галузевої системи статистичних показників, тому недостатньо ефективно використовуються критерії якості і доступності медичної допомоги, раціонального використання медичного обладнання, показники, пов'язані з якістю життя. Також критерії оцінки закладів охорони здоров'я не включають показники загальних витрат, пов'язаних із хворобою людини, а в процесі аналізу економічної ефективності необхідно враховувати всі витрати хворого, його сім'ї, роботодавця і суспільства у цілому, а не тільки прямі витрати закладу охорони здоров'я на надання медичної допомоги. Ще одним із факторів є невирішені методологічні та організаційні проблеми стосовно підходів до оцінки громадського здоров'я, здоров'я окремих соціальних груп і громадян. Сюди також можна віднести наявність важко формалізованого суб'єктивного чинника в сфері охорони здоров'я, ймовірнісний характер клінічної інформації, складність системи охорони здоров'я для «вимірювання» в цілому.

Висновки та перспективи подальших досліджень: Таким чином, використання статистичних досліджень в закладах охорони здоров'я в контексті аудиту процесу надання

медичної допомоги та результатів лікування з використанням сучасних інформаційних технологій дає можливість знизити ризики і невизначеність за рахунок достатнього обсягу інформації для прийняття управлінських рішень. Це дозволяє значно покращити якість надання медичної допомоги населенню України.

Література:

1. Слабкий Г., Качала Л. Контроль якості медичної допомоги на рівні закладу охорони здоров'я. *Управління закладом охорони здоров'я.* 2016. №3. С.48-62.

2. Вороненко Ю.В., Гойда Н.Г., Децик О.З., Зіменковський А.Б. Організація контролю якості медичної допомоги в закладах охорони здоров'я. Методичні рекомендації. Київ. 2014. 30с.: https://dec.gov.ua/wpcontent/uploads/2019/11/oky_zoz.pdf.

3. Грищук С. М. Роль благодійної організації «Лікарняна каса Житомирської області» в покращенні доступності та якості медичної допомоги населенню. *Актуальні питання лабораторної діагностики та громадського здоров'я: матеріали І Міжнародної науково-практичної конференції*. 2022. С. 74-78.

4. Парій В.Д., Грищук С.М., Борис В.М. Визначення показників для проведення оптимізації ліжкового фонду закладів охорони здоров'я госпітального округу. *Scientific Journal «ScienceRise»*. 2015. №10/3(15). С. 97-100.

5. Ціщик Р.В. Котис Н.В. Оптимізація управління закладом охорони здоров'я на основі статистичних методів. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління.* Том 31 (70). № 4, 2020. С. 126-132

References:

1. Slabkyi H., Kachala L. Kontrol yakosti medychnoi dopomohy na rivni zakladu okhorony zdorovia. [Quality control of medical care at the level of healthcare facilities]. Upravlinnia zakladom okhorony zdorovia. 2016. №3. S.48-62. [Management of a healthcare institution. 2016. №33. P.48-62]. (ukr).

2. Voronenko Yu.V., Hoida N.H., Detsyk O.Z., Zimenkovskyi A.B. Orhanizatsiia kontroliu yakosti medychnoi dopomohy v zakladakh okhorony zdorovia. Metodychni rekomendatsii. [Organisation of quality control of medical care in healthcare facilities. Methodological recommendations]. Kyiv. 2014. 30p. (ukr).

3. Hryshchuk S. M. Rol blahodiinoi orhanizatsii «Likarniana kasa Zhytomyrskoi oblasti» v pokrashchenni dostupnosti ta yakosti medychnoi dopomohy naselenniu. [The role of the Charitable Organisation "Hospital Fund of Zhytomyr Region" in improving the accessibility and quality of medical care to the population]. Aktualni pytannia laboratornoi diahnostyky ta hromadskoho zdorovia: materialy I Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii. 2022. S. 74-78. [Topical issues of laboratory diagnostics and public health: materials of the First International Scientific and Practical Conference. 2022. P. 74-78.] (ukr).

4. Parii V.D., Hryshchuk S.M., Borys V.M. Vyznachennia pokaznykiv dlia provedennia optymizatsii lizhkovoho fondu zakladiv okhorony zdorovia hospitalnoho okruhu. [Determination of indicators for optimisation of the bed fund of health care institutions of the hospital district]. Scientific Journal «ScienceRise». 2015. №10/3(15). C. 97-100. (ukr).

5. Tsishchyk R.V. Kotys N.V. Optymizatsiia upravlinnia zakladom okhorony zdorovia na osnovi statystychnykh metodiv. Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho. Seriia: Ekonomika i upravlinnia. [Optimisation of health care institution management based on statistical methods. Scientific notes of Vernadsky TNU. Series: Economics and management]. Tom 31 (70). № 4, 126-13. P. 126-132. (ukr).